

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський національний університет
садівництва

ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ І НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

2022

**Міністерство освіти і науки України
Рада молодих учених Уманського НУС**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ
УЧЕНИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ
ПРАЦІВНИКІВ**

**Сільськогосподарські, економічні, біологічні,
технічні та загальноосвітні науки**

Умань – 2022

УДК 001.8:63
М 58

*Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою Радою Уманського національного університету садівництва
(протокол № 2 від 19 травня 2022 року)*

Редакційна колегія:

НЕПОЧАТЕНКО Олена – доктор екон. наук, професор, (відповідальний редактор); **КАРПЕНКО Віктор** – доктор с.-г. наук, професор, (заступник відповідального редактора); **БАЛАБАК Анатолій** – доктор с.-г. наук, професор; **ГОСПОДАРЕНКО Григорій** – доктор с.-г. наук, професор; **ЄЩЕНКО Володимир** – доктор с.-г. наук, професор; **ЗАМОРСЬКА Ірина** – доктор техн. наук, професор; **ЗАМОРСЬКИЙ Володимир** – доктор с.-г. наук, професор; **КУЧЕРЕНКО Тамара** – доктор екон. наук, професор; **ЛЮБИЧ Віталій** – доктор с.-г. наук, професор; **МУДРАК Руслан** – доктор екон. наук, професор; **НЕСТЕРЧУК Юлія** – доктор екон. наук, професор; **НОВАК Інна** – доктор екон. наук, професор; **ОСОКІНА Ніна** – доктор с.-г. наук, професор; **ПОЛТОРЕЦЬКИЙ Сергій** – доктор с.-г. наук, професор; **ПОЛЩУК Валентин** – доктор с.-г. наук, професор; **ТОКАР Анастасія** – доктор с.-г. наук, професор; **УЛЯНИЧ Олена** – доктор с.-г. наук, професор; **УЛАНЧУК Володимир** – доктор екон. наук, професор; **ШКОЛЬНИЙ Олександр** – доктор екон. наук, професор; **ШЛАПАК Володимир** – доктор с.-г. наук, професор; **ЯЦЕНКО Анатолій** – доктор с.-г. наук, професор; **КОСТЕЦЬКА Катерина** – кандидат с.-г. наук, доцент (відповідальний секретар).

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції молодих учених і науково-педагогічних працівників, **18 травня 2022 р.** / Редкол.: Непочатенко О. О. (відп. ред.) та ін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022. 228 с.

У збірнику тез наведено результати наукових досліджень вітчизняних науковців. У наукових матеріалах висвітлено питання, що стосуються актуальних проблем сучасної аграрної науки й освіти. Розраховано на студентів, аспірантів, докторантів, викладачів, наукових співробітників і фахівців, які займаються сучасними питаннями аграрного виробництва, науки й освіти.

Відповідальність за достовірність цифрового матеріалу, фактів, цитат, власних імен, географічних назв, назв підприємств, організацій, установ та іншої інформації несуть автори статей. Висловлені у цих статтях думки можуть не збігатися з точкою зору редакційної колегії і не покладають на неї ніяких зобов'язань.

ЗМІСТ

АГРОНОМІЯ

<i>Людмила БОЖКО, Олена БАРСУКОВА, Роман ЧЕРНОВАЛЮК</i>	АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНІ УМОВИ ВИРОЩУВАННЯ СОНЯШНИКУ НА СТАНЦІЇ БОЛГРАД ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ..... 12
<i>Оксана ВОЛЬВАЧ, Андрій ЛЕБЕДЕНКО</i>	АГРОЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАЛОННИХ ВРОЖАЇВ КАРТОПЛІ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 15
<i>Григорій ГОСПОДАРЕНКО, Віталій ЛЮБИЧ, В'ячеслав КАЛАНТИР</i>	СТРУКТУРА ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД УДОБРЕННЯ..... 16
<i>Григорій ГОСПОДАРЕНКО, Віталій ЛЮБИЧ, Тарас СІЛІФОНОВ</i>	СТРУКТУРА ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ТВЕРДОЇ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД УДОБРЕННЯ..... 17
<i>Лілія КОЗЛОВА</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ САДІВНИЦТВА В ЗРОШУВАНИХ УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ..... 19
<i>Надія КОСЕНКО</i>	НАСІННЄВА ПРОДУКТИВНІСТЬ МОРКВИ СТОЛОВОЇ ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ НАСІННИЦТВА НА ПІВДНІ УКРАЇНИ..... 21
<i>Надія КОСЕНКО</i>	ФОРМУВАННЯ РОСЛИН ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ СПАРЖІ ЗАЛЕЖНО ВІД ВІКУ ПЛАНТАЦІЇ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ..... 24
<i>Надія КОСЕНКО, Катерина БОНДАРЕНКО</i>	ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОМИСЛОВИХ СОРТІВ ТОМАТА СЕЛЕКЦІЇ ІНСТИТУТУ ЗРОШУВАНОВОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА НААН..... 26

<i>Тетяна КОСТЮКЄВИЧ, Андрій РИБАЧОК</i>	ОЦІНКА АГРОМЕТЕОРОЛОГІЧНИХ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ В УМОВАХ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	29
<i>Інна ЛЮБЧЕНКО, Андрій ЛЮБЧЕНКО</i>	ГЕНОМНІ ЗМІНИ РИЖІЮ ЯРОГО В КУЛЬТУРИ <i>IN VITRO</i>	32
<i>Софія ЛЯЩЕНКО, Сергій КУПРІЯНОВ, Андрій РОЖНЯТОВСЬКИЙ, Ольга РУСТАМОВА</i>	ВПЛИВ ЛАМП РІЗНОГО СПЕКТРУ ВИПРОМІНЮВАННЯ НА СОРТИ КАРТОПЛІ.....	34
<i>Тетяна МАЛЮК</i>	ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА ПОЖИВНИЙ РЕЖИМ ҐРУНТУ ТА ПРОДУКЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЧЕРЕШНІ ЗА КРАПЛИННОГО ЗРОШЕННЯ.....	36
<i>Ярослав МАРЦЕНЮК, Софія ЛЯЩЕНКО, Ольга РУСТАМОВА, Наталія ЗАХАРЧУК</i>	ВПЛИВ АГРОТЕХНІЧНИХ ПРИЙОМІВ НА РІСТ І РОЗВИТОК РОСЛИН КАРТОПЛІ.....	38
<i>Жанна НОВАК</i>	ВИСОТА РОСЛИН СОРТОЗРАЗКІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО СЕЛЕКЦІЇ УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА.....	40
<i>Анатолій ПОЛЬОВИЙ, Людмила БОЖКО, Олена БАРСУКОВА, Роман ЧЕРНОВАЛЮК</i>	ОЦІНКА ПРОДУКТИВНОСТІ АГРОКЛІМАТИЧНИХ РЕСУРСІВ ТЕРИТОРІЇ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ КУКУРУДЗИ.....	42
<i>Анна РИБАЛЬЧЕНКО</i>	ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЇ СОЧЕВИЦІ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ.....	45
<i>Людмила ТОЛСТОЛІК</i>	СТІЙКІ ДО ПАРШІ СОРТИ ГРУШІ.....	47
<i>Анна ШКІНДЕР- БАРМІНА</i>	ОЦІНКА ТИПІВ ПЛОДОВИХ УТВОРЕНЬ У СОРТІВ ВИШНІ В УМОВАХ ПІВДНЯ СТЕПУ УКРАЇНИ.....	48

На тлі захисних заходів, які застосовувалися в насадженнях під час проведення досліджень, сорти груші в польових умовах ознак ураження не виявили, за винятком сорту Тающая, що мав у роки, сприйнятливі для розвитку парші, незначні (до 1,0–1,5 балів) ураження листків. Штучне зараження дозволило виявити сорти, що мають високу горизонтальну стійкість і сприйнятливість до цього захворювання. Нами оцінювалася поширеність парші на листках груші (Р) та інтенсивність її розвитку (R). Розглядаючи динаміку поширення та розвитку хвороби протягом періоду вивчення, ми дійшли висновку, що вирішальне значення має погода у перший місяць вегетації.

Результати показали відсутність імунних до парші зразків серед вивчених сортів колекції генофонду груші. Водночас виявлені сорти з високою стійкістю до цього захворювання – Вікторія, Старкрімсон, Весільна, Янтарна, Зимова Ро, що мають мінімальний відсоток розвитку та поширення хвороби.

ОЦІНКА ТИПІВ ПЛОДОВИХ УТВОРЕНЬ У СОРТІВ ВИШНІ В УМОВАХ ПІВДНЯ СТЕПУ УКРАЇНИ

Анна ШКІНДЕР-БАРМІНА, кандидат сільськогосподарських наук
**Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М. Ф. Сидоренка
Інституту Садівництва НААН**

В умовах сучасного садівництва при закладанні насаджень важливим є не тільки вірний вибір сортів відповідно до місцевих умов та врахування запилювачів, а й вибір схеми садіння, яка визначається головним чином розміром крони дерев у дорослому стані, світловими умовами та необхідними механізованими роботами в саду.

Для отримання регулярних та високих урожаїв необхідною умовою є розробка сортової агротехніки, для якої окрім зазначеного вище необхідним є знання особливостей росту та плодоношення. Ґрунтовні дослідження цього питання проведено П.Г.Шиттом ще в першій половині ХХ ст. (П. Г. Шитт, 1952). Вивчення розташування плодкових бруньок у сортів вишні на різновіковій деревині та їх процентне співвідношення проводив А.О.Мухарський на Подільській дослідній станції ІС у сортів Метеор, Нефріс, Норд стар та Гріот Подбельський (А.О.Мухарський, 1995). В.О.Туровцевою виявлено характер плодоношення у сортів Олів'є, Жуковська, Гріот остгеймський, Мелітопольська десертна, Мелітопольська рання, Гріот Подбельський (В.О.Туровцева, 1976). Автори зазначають, що на кількість генеративних бруньок, їх розміщення на деревині, кількість бутонів у бруньках основний вплив мають сортові особливості та вік деревини, на якій вони розташовані. Отже визначення

сортових особливостей плодоношення нових перспективних та зареєстрованих сортів є актуальним.

Дослідження виконано в умовах Південного Степу України (МДСС імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН, у насадженнях 2001 р. садіння ДП ДГ «Мелітопольське» відділку №3, що розташований у 20 км на південь від м. Мелітополь Запорізької обл.).

Співвідношення типів плодкових утворень вивчали у 40 сортів вишні та дюків інтродукованих та селекції МДСС імені М.Ф.Сидоренка різних строків досягання. За контролі обрано зареєстровані сорти: для ранньостиглої групи – Ожиданіє, середньостиглої – Шалунья, пізньостиглої – Ігрушка. Дерева досліджуваних сортів щеплені на сіянцях вишні магалєбської, посаджені за схемою 6 x 4 м й сформовані за розріджено-ярусною кроною. Кожний сорт представлено 30 рослинами (повторення трикратне, розміщення рендомізоване). Умови вирощування богарні. Агротехнічні заходи по догляду за садом проводились відповідно до рекомендацій для Південного Степу України.

Сорти вишні незалежно від строків досягання плодоносять на букетних і плодкових (або однорічних) гілочках.

Залежно від співвідношення типів плодкових утворень сорти вишні поділяються на групи: I – плодоношення переважно на плодкових гілочках (рис. 1, 2); II – плодоношення переважно на букетних гілочках (рис. 3); III – плодоношення одночасно на букетних та плодкових гілочках (рис. 4).

*Рис. 1 – I тип плодоношення.
Сорт Ранній десерт*

*Рис. 2 – I тип плодоношення.
Сорт Ерудитка*

*Рис. 3 – II тип плодоношення.
Сорт Видумка*

*Рис. 4 – III тип плодоношення.
Сорт Гріот мелітопольський*

В середньому за три роки вивчення найбільшу кількість букетних гілочок на дворічній деревині відмічено у сортів Жуковська, Іскушення, Солідарність, Видумка, Мелітопольська новинка – понад 20 шт. / м пагона. Більша кількість букетних гілочок на трирічній деревині ніж на дворічній (в 1,4–7,4 раза) була у сортів Ожиданіє, Мелітопольська радість, Гріот Подбельський, Взгляд, Модниця, Спутниця, Сіянець Туровцевої.

Найменшою кількістю букетних гілочок, розташованих на дворічній деревині, характеризувались сорти Ранній десерт, Вдохновеніє, Відродження, Нарядна, Ожиданіє. Сорти ж Вдохновеніє, Ерудитка, Експромт, Любська, Ізбранниця зовсім не мали таких гілочок на трирічній деревині.

На одній букетній гілочці в залежності від сорту спостерігали від 1 до 10 генеративних бруньок (Мелітопольська радість, Жуковська, Взгляд, Ожиданіє, Фермерська, Ігрушка, Прізвианіє), а в середньому – від 1,7 (Елегія) до 6,6 штук (Взгляд). Значної різниці за цим показником між сортами не було, а з середнім числом квіткових бруньок на одну букетну гілочку понад 5 штук виділені сорти Ожиданіє, Мелітопольська радість, Рандеву, Взгляд, Модниця, Сіянець Туровцевої, Прізвианіє, Солідарність, Мелітопольська новинка.

Кількість плодівих гілочок на дворічній деревині варіювала від 3,6 шт./м пагона (Мелітопольська пурпурна) до 21,3 шт./м пагона (Прізвианіє) та на трирічній деревині – від 0,4 (Гріот Туровцевої) до 19,1 шт./м пагона (Взгляд). Найбільшою кількістю таких гілочок на дворічніх гілках вирізнялись сорти Ерудитка, Воспомінаніє, Гріот Подбельський, Модниця, Гріот Туровцевої, Прізвианіє, Встреча та Іскушення, а на трирічних – Амulet та Взгляд.

Переважає розташування плодів утворень на дворічній деревині є характерним для сортів Ранній десерт, Ерудитка, Експромт, Примітна, Візаві, Ізбранниця. При такій особливості плодоношення відбувається оголення багаторічної деревини. Всі інші сорти (Амулет, Рандеву, Модниця, Ігрушка, Шалунья, Сіянець Туровцевої, Мелітопольська радість та інші) плодоносять за III змішаним типом з незначним переважанням букетних або плодівих гілочок.

Середня кількість квіток на 100 генеративних бруньок була в межах 262 (Примітна) – 446 шт. (Видумка) з максимальним числом квіток у бруньці 6 шт. Найбільшу кількість квіток (понад 400 шт. у 100 бруньках) спостерігали у сортів Нарядна, Рассвет, Мелітопольська радість, Фермерська, Амулет, Взгляд, Взльот, Жуковська, Іскушення та Видумка.

У підсумку, до I типу плодоношення віднесені сорти Ранній десерт, Вдохнення, Відродження, Нарядна, Ерудитка, Експромт, Нотка, Любська.

Сорти Мелітопольська новинка, Жуковська, Видумка, Солідарність, характеризуються II типом плодоношення, у яких переважна кількість квіток формується на букетних гілочках, розташованих на дво- та трирічних гілках, що вказує на прояв генотипу *Cerasus avium Moench*. – черешні. Деревовидний тип рослин та інші ознаки підтверджують їх складне походження з явним виразом виду *Cerasus avium Moench*.

Всі інші сорти (Гріот мелітопольський, Гріот Подбельський, Амулет, Рандеву, Модниця, Ігрушка, Шалунья та інші) плодоносять за III змішаним типом з незначним переважанням букетних або плодівих гілочок.

Результати оцінки особливостей плодоношення дозволяє в теоретичному плані відстежити походження сортів, що є дуже важливим в селекційній роботі при створенні міжвидових гібридів; а в практичному – можуть бути використані в рекомендаціях щодо обрізування дерев.